

Les últimes lletres

TELEVISIÓ ÉS MIRATGE, LLENGUATGE ÉS REVELACIÓ

PAGÈS, Vicenç.

El món d'Horaci.

Editorial Empúries.

Col. Narrativa, 52. Barcelona 1995, 389 pàg.

El text-carta que reproduïm a continuació va arribar fa pocs dies al meu domini per mitjà de fonts que m'han demanat restar en el més absolut dels anònims. Aprofitant que la Mariàngela Vilallonga m'havia encarregat una ressenya sobre el llibre-document assagístic *El món d'Horaci*, de l'autor empordanès Vicenç Pagès –de qui rumors quasi confirmats apunten com a descobridor dels famosos *Expedients X* convertits per la *Nasa*, la *Cia* i el professor *Deulofeu* en un serial televisiu...– he cregut adient aprofitar l'espai que em pertocaria com a crític per fer públic aquest text, que no aclareix res, sinó més aviat tot el contrari, sobre el tema que ens ocupa. Però, en aquest cas (i qui llegeixi l'acurada investigació de Pagès sabrà de què parlo, potser...), de desinformar informant –o d'informar desinformant, perquè factors i productes no alteren productes i factors, o sí...?– és del que es tracta...

Trans Silvània, 22 de juny

Benvolgut Horus,

Encara que el *Meteosat* digui tot el contrari, aquí hi fa una calor de sis-cents mil sis-cents seixanta-sis dimonis. I per aquí el poble, bé, tot bé... Bé, vaja, quasi tot...

T'envio un llibre que em fa l'efecte que t'anirà molt bé per aquell treball d'investigació semiòtica que em vas dir que estaves preparant. Suposo que en obrir el paquet ja l'hauràs vist. La setmana passada vaig estar a Londres (tot just una setmaneta per practicar les poques coses que se suposa que vaig aprendre a l'EUTI) i el vaig trobar, en una llibreria que t'hi has de fixar per veure-la, a Slug Street, el número 33, concretament. Es diu *Godmakehim Books*, d'aspecte força tètric, la veritat.

Vaig entrar-hi que ja tancava. El llibreter, ja amb la gavardina (totes les vacances plovent: un Londonrotllo, tu...), mentre deixava sobre el taulell una acreditació de plàstic d'aquelles que es duen penjades al pit amb un imperdible i que duen inscrit el nom de la persona a la qual està enganxada, sobretot si aquesta és empleada en una gran superfície comercial, em va explicar que aviat en faran una pel·lícula i que aquest era l'últim exemplar que li'n quedava abans no rellancin l'edició l'any que ve o així, quan estrenin la pel·li, que «es dirà *Wayne's World*, la faran els americans. El protagonista es dirà Wayne en lloc d'Horaci i a la banda sonora hi tocaran els Queen i la

Suzi Quattro, i ho patrocinaran l'MTV i la Coca-Cola». A l'acreditació hi deia: Mr. GODMAKEHIM. Vaig deduir que era ell: moreno i de poca estatura. Cabell curt tirat endarrere, barba d'un dia i ulleres de muntura metàl·lica, sostingudes per unes orelles molt petites. Sota la gavardina de color blanc trencat, que duia cordada gairebé fins a dalt, podria haver-hi un cos robust. Pel coll sobresortien una camisa blanca i una corbata fosca. Sota la gavardina, pantalons blau marí i sabates marrons de foradets. Edat: entre trenta i quaranta anys. Li vaig demanar si sabia el perquè d'aquest canvi:

– Si els òrgans del sentit són una prolongació de l'encèfal (a encephalon prolongation = encèfal ON [encèfal engegat] <> encèfal OFF [encèfal apagat] -> una prolongació de l'encèfal engegat), és obvi que la nostra consciència del món, és a dir, el món, no és res més que el mirall de l'encèfal. Quan una periodista verbalitza una notícia, fa referència a un fet, a una acció, a una suma de forces, a una dinàmica de vectors, a un moviment d'energia (encèfal ON); ho anomenem referent. El periodista es defineix per la capacitat de transformar en un text, en un discurs lingüístic, un referent tridimensional que l'ha estimulat sensorialment. La simple adaptació d'un text de teletip al format del diari, la filmació d'una escena per televisió, no són periodisme, perquè no hi ha un canvi de codi, no hi ha el procés de verbalització, de transformació en signe de la matèria percebuda diguem-ne directament. Em segueix? Les notícies, doncs, no existeixen, no es filmen, sinó que es fabriquen, es construeixen. Així mateix, en el món del cinema, és cosa corrent canviar sensiblement, i de vegades no tan sensiblement, el contingut i fins i tot l'esperit de les obres literàries a l'hora de produir pel·lícules en què estan basades. Per raons comercials, bàsicament, entre altres. De vegades, fins i tot és a la inversa: moltes novetats literàries, cada dia més, estan basades en pel·lícules que duen el mateix títol que l'obra, i fins i tot en altres amb altres títols. Els casos de Quentin Tarantino, Robert Rodríguez i Scarlet O'Hara són públics i notoris.

– M'està dient que transformar *Horace's World*, de Farmer, un assaig creatiu paranoico-crític sobre les grans conspiracions del periodisme i els mitjans de comunicació (tal com diu a la faixa promocional), en *Wayne's World*, una pel·li per adolescents crispeters heavy mentals, és un acte periodístic...?!

– Televisió és miratge, llenguatge és revelació, senyoreta, i si em disculpa, haig de tancar...

La carta-text acaba aquí i no està signada. Hi ha coses que no acabo d'entendre-lligar del tot, i que pertanyen, segurament, a un llenguatge tècnic que desconec («encèfal ON/OFF» i coses així, vull dir). De totes maneres, suposo que si hi ha una clau d'interpretació, aquesta es troba en *El món d'Horaci*, de Vicenç Pagès, una història hipermediàtica de consum obligat per qui vulgui entendre l'ordenat desordre de les coses.

Bel Bosch